

Raadsvoorstel

Onderwerp:	Perspectiefnota 2026-2029
Datum:	27 mei 2025
Portefeuillehouder:	Drs. R van Leeuwen
Decosnummer:	1981
Informant:	Derk van Dijken d.vandijken@dalfsen.nl

Voorstel:

1. De Perspectiefnota 2026-2029 vast te stellen, bestaande uit:
 - a. De ombuigingsopgave voor 2026 en verder;
 - b. De in de begroting 2026-2029 te verwerken ombuigingsmaatregelen voor 2026, zoals weergegeven in de Ombuigingsgids 2026;
 - c. De financiële uitgangspunten voor de begroting 2026-2029.
2. Kennis te nemen van de Ombuigingsgids 2027 en verder.
3. De hoogte van de Reserve opvang vluchtelingen te handhaven op het huidige niveau (€7,8 miljoen).

Inleiding:

De uitgaven van de gemeente Dalfsen stijgen, als gevolg van ambities en toenemende opgaven in combinatie met stijgende kosten voor arbeid en materiaal. Tegelijkertijd ontvangen gemeenten structureel fors minder inkomsten van het Rijk, via het gemeentefonds. In de Voorjaarsnota van het kabinet Schoof zijn na een intensieve lobby van de VNG middelen toegezegd om dit tekort incidenteel op te vangen. Dit geeft voor met name de jaren 2026 en 2027 verlichting. Het financiële ravijn wordt hiermee niet gedempt, maar vooruit geschoven. Structurele tekorten op de meerjarenbegroting 2026 – 2029 blijven hiermee bestaan. Dat is niet toegestaan door de toezichthouder en daarom is de gemeente Dalfsen genoodzaakt financiële ombuigingen door te voeren om de begroting meerjarig 'in balans' te krijgen.

In de Perspectiefnota 2026-2029 (bijlage 1) is bovenstaande uitgewerkt. De Perspectiefnota bevat de voorgestelde ombuigingsmaatregelen om tot een structureel sluitende begroting te komen.

Argumenten:

1.a1 De ombuigingsopgave geeft inzicht in het financiële perspectief van Dalfsen

De ombuigingsopgave bestaat uit het saldo van de meerjarenbegroting 2025-2028, aangevuld met autonome ontwikkelingen, ambities en nieuwe opgaven. Ook bevat het financiële consequenties van raadsbesluiten die zijn genomen na vaststelling van de begroting 2025-2028. Het begrotingssaldo 2025-2028 en de autonome ontwikkelingen zijn een gegeven. Daarnaast is bekend dat het Rijk financieel over de brug komt om de ergste financiële nood van gemeenten te lenigen (zie ook het volgende argument, onder 1.a2). Hoe dit exact uitpakt voor Dalfsen weten wij nog niet, dit wordt duidelijk uit de meicirculaire welke begin juni gepubliceerd wordt. De raad wordt hierover via een addendum bij voorliggende stukken geïnformeerd, zodat dit betrokken kan worden bij de beraadslaging van de PPN. Voor nu zijn wij uitgegaan van doorgaans zeer betrouwbare doorrekeningen van adviesbureau Pauw.

Daarnaast bevat de ombuigingsopgave een flink aantal (gewenste) ambities voor nieuw beleid die effect hebben op het financiële meerjarenperspectief, maar op dit moment nog beïnvloedbaar zijn. Een deel van deze ambities wordt nog op een later moment aan uw raad voorgelegd ter besluitvorming. Deze posten kunnen in theorie worden geschrapt of uitgesteld. In het overzicht (bijlage 2) zijn deze posten voorzien van een onderbouwing. Het is van belang dat de raad de totale ombuigingsopgave vaststelt omdat hiermee de totale omvang van de ombuigingsoperatie wordt bepaald.

1.a2 De Perspectiefnota is in lijn met het begrotingsadvies van de VNG

Op 21 mei bracht de VNG een begrotingsadvies uit (bijlage 6). Het advies richt zich op de uitkomsten van de voorjaarsnota van het Rijk en met name op de Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 (beter bekend als commissie van Ark). Deze commissie heeft een advies uitgebracht over de kosten die gemeenten maken voor de jeugdzorg. In de voorjaarsnota zijn o.a. hiervoor extra middelen aangekondigd. In de ombuigingsopgave (bijlage 1) is aangegeven hoe dit vermoedelijk uitpakt voor Dalfsen.

De VNG adviseert kortgezegd:

- Maak de jaren 2026 en 2027 indien mogelijk sluitend, maar maak wel inzichtelijk dat er nog steeds een grote disbalans is tussen taken en middelen. Hiermee komen gemeenten niet onder verscherpt toezicht van de provincie.
- Benut de incidentele middelen om de tekorten voor 2026 en 2027 te dekken;
- Maak de baten en lasten m.b.t. de jeugdzorg voor 2028 en 2029 inzichtelijk en neem een stelpost op voor nog te verwachten tegemoetkoming voor de jaren 2028 en verder. De nu incidentele tegemoetkoming wordt hiermee structureel ingeboekt.

In de ombuigingsopgave is bovenstaande overgenomen met uitzondering van het advies om voor de jaren 2028 en 2029 een stelpost op te nemen. De provinciale toezichthouder gaat hier namelijk niet mee akkoord, omdat hiermee een voorschot wordt genomen op nog te verwachten middelen.

1.b1 De voorgestelde ombuigingsmaatregelen hebben beperkte impact op de samenleving

In de Perspectiefnota zijn ombuigingsmaatregelen benoemd waarvan de maatschappelijke impact beperkt is en/of die relatief eenvoudig te verwezenlijken zijn. Met dit pakket blijft ons dienstverlenings-

en voorzieningenniveau grotendeels overeind en wordt de portemonnee van inwoners en bedrijven zoveel mogelijk ontzien. Voor de langere termijn (2028 en verder) zijn ingrijpende maatregelen echter onvermijdelijk.

1.b2 Op basis van de Ombuigingsgids 2026 kunnen alternatieve keuzes worden gemaakt

In de ombuigingsgids 2026 zijn 65 mogelijke maatregelen benoemd die kunnen worden ingezet om structurele tekorten in de begroting te dekken. Er is onderscheid gemaakt in 'voorgestelde ombuigingen' en 'alternatieve ombuigingen'. De voorgestelde ombuigingen zijn de maatregelen die ons college voorstelt om te verwerken in de begroting 2026-2029. Deze zijn ook verwerkt in de Perspectiefnota. Om uw raad in staat te stellen een eigen afweging te maken zijn in de ombuigingsgids ook alternatieve maatregelen in kaart gebracht. Uw raad kan hieruit putten om tot een alternatief pakket van ombuigingsmaatregelen te komen, zolang de jaren 2026 en 2027 hiermee maar sluitend worden gemaakt.

1b3 Impact op de algemene reserve vrij besteedbaar

Enkele voorstellen hebben impact op de omvang van de reserve 'algemeen vrij besteedbaar'.

Namelijk:

- Incidentele inzet in 2026, 2027 en 2028 van respectievelijk € 720.000, € 420.000 en € 245.000 ter dekking voor het incidentele begrotingssaldo;
- Inzet in 2026 van € 250.000 ter dekking voor het structureel begrotingssaldo.

In bijlage 8 is dit nader uitgewerkt.

1.c. Financiële uitgangspunten voor de begroting vastgelegd

In de Perspectiefnota worden de financiële uitgangspunten vastgelegd. Een hiervan is het principe Nieuw voor Oud. Dit betekent dat voor het begrotingsjaar geen nieuw beleid (t.o.v. de Perspectiefnota) kan worden vastgesteld, tenzij hiervoor oud beleid wordt ingeleverd. Doen we dit niet, dan loopt het begrotingstekort verder op. Bij de volgende Perspectiefnota (2027-2030) kan dit uitgangspunt worden heroverwogen.

2. Aanvullende maatregelen voor de periode 2027 en verder zijn nodig

Uit de ombuigingsopgave blijkt dat het structurele negatieve saldo de komende jaren verder oploopt. Hoewel veel maatregelen voor 2026 structureel doorwerken, zijn we er daarmee niet. Het tekort loopt immers op. Het is nu al duidelijk dat voor de periode 2028 en verder ingrijpende keuzes moeten worden gemaakt in de nieuwe bestuursperiode. Om ons hierop goed voor te bereiden zijn voor de langere termijn ook ombuigingsmogelijkheden in kaart gebracht in de Ombuigingsgids 2027 en verder (bijlage 5). Wij vragen uw raad hiervan kennis te nemen en dit te betrekken bij de totstandkoming van het coalitieakkoord 2026-2029 en de Perspectiefnota van volgend jaar.

3. Handhaving van het huidige niveau is nodig

Uit de Jaarrekening 2024 blijkt dat de gemeente vorig jaar ca. € 3,4 miljoen overhield voor de opvang van vluchtelingen. Ons college besloot uw raad voor te stellen dit toe te voegen aan de bestaande Reserve opvang vluchtelingen. Het saldo komt daarmee op ca. €7,8 miljoen. In het raadsvoorstel van de Jaarrekening hebben wij aangekondigd om bij de Perspectiefnota met een nadere onderbouwing van de benodigde middelen voor deze reserve te komen. Deze onderbouwing treft u aan in de bijlage (7).

Kanttekeningen en risico's

Het meerjarensaldo kan nog wijzigen als gevolg van de meicirculaire 2025. Deze was op het moment van schrijven van de Perspectiefnota nog niet beschikbaar. Middels een addendum, dat als bijlage bij dit voorstel is gevoegd, wordt u geïnformeerd over de effecten.

Alternatieven:

Dat we een ombuigingsopgave hebben en er maatregelen nodig zijn, staat vast. In de Perspectiefnota zijn deze maatregelen benoemd. Uw raad kan echter alternatieve keuzes maken. Hiervoor dient de ombuigingsgids 2026.

Financiële consequenties:

Het structurele tekort voor 2026-2029 loopt op van € 1,7 miljoen in 2026 tot € 6.1 miljoen in 2029. In de Perspectiefnota worden voorstellen gedaan om via ombuigingsmaatregelen in ieder geval de jaren 2026 en 2027 sluitend te maken. Voor een volledig overzicht van het financieel meerjarenperspectief wordt verwezen naar de Perspectiefnota (bijlage 1).

Communicatie:

De Perspectiefnota en bijbehorende stukken zijn voor iedereen te raadplegen op financien.dalfsen.nl

Vervolg:

Op basis van de beraadslaging in de gemeenteraad, wordt bij de behandeling van de begroting 2026-2029 een begroting gepresenteerd waarbij de jaarschijven 2026 en 2027 sluitend zijn. Vooral nog worden geen aanvullende maatregelen genomen om ook de jaren erna al structureel te sluiten. Na vaststelling van deze Perspectiefnota wordt deze ter kennisname aan de Provincie Overijssel gestuurd.

Indien de raad de ombuigingsvoorstellen overneemt om te gaan werken met restwaardes voor voertuigen en gebouwen, dan zal de financiële verordening hierop worden aangepast. Voor vaststelling van de begroting wordt dit ter vaststelling aan uw raad aangeboden.

Bijlagen:

1. Perspectiefnota 2026-2029
2. De ombuigingsopgave 2026 en verder
3. Toelichting financiële mutaties ombuigingsopgave
4. Ombuigingsgids 2026
5. Ombuigingsgids 2027 en verder
6. Begrotingsadvies VNG
7. Memo onderbouwing Reserve opvang vluchtelingen
8. Memo hoogte algemene reserve vrij besteedbaar

Burgemeester en wethouders van Dalfsen,

de burgemeester,
Michael Sijbom

de gemeentesecretaris,
Henry van der Woude

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Dalfsen;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 27 mei 2025, nummer 1981;

gelet op artikel 4 van de financiële verordening Gemeente Dalfsen 2024;

b e s l u i t :

1. De Perspectiefnota 2026-2029 (bijlage 1) vast te stellen, bestaande uit:
 - a. De ombuigingsopgave voor 2026 en verder;
 - b. De in de begroting 2026-2029 te verwerken ombuigingsmaatregelen voor 2026, zoals weergegeven in de Ombuigingsgids 2026;
 - c. De financiële uitgangspunten voor de begroting 2026-2029.
2. Kennis te nemen van de Ombuigingsgids 2027 en verder (bijlage 5).
3. De hoogte van de Reserve opvang vluchtelingen te handhaven op het huidige niveau (€7,8 miljoen).

Aldus besloten door de raad van de gemeente Dalfsen in zijn openbare vergadering van 7 juli 2025.

De raad voornoemd,

de voorzitter,

Michael Sijbom

de griffier,

Johan Paul de Groot